

Θέμα 1

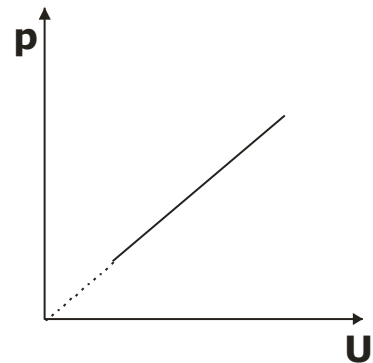
Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση:

1. Ο πρώτος θερμοδυναμικός νόμος είναι ισοδύναμος με
  - α) την αρχή διατήρησης της ενέργειας
  - β) την αρχή διατήρησης του φορτίου
  - γ) την αρχή διατήρησης της ορμής
  - δ) τον θεμελιώδη νόμο της μηχανικής

Μονάδες 5

2. Η μεταβολή AB ενός αερίου που παριστάνεται στο διάγραμμα πίεσης – εσωτερικής ενέργειας ($p-U$) του σχήματος είναι

- α) ισόχωρη
- β) αδιαβατική
- γ) ισόθερμη
- δ) ισοβαρής

Μονάδες 5

3. Σε μια ισοβαρή μεταβολή αν διπλασιαστεί ο όγκος του αερίου τότε η θερμοκρασία του αερίου

- α) παραμένει σταθερή
- β) διπλασιάζεται
- γ) υποδιπλασιάζεται
- δ) τετραπλασιάζεται

Μονάδες 5

4. Σε μια αδιαβατική εκτόνωση ιδανικού αερίου η εσωτερική ενέργεια του αερίου

- α) ελαττώνεται
- β) αυξάνεται
- γ) είναι αρνητική
- δ) παραμένει σταθερή

Μονάδες 5

5. Η θερμοκρασία μιας ποσότητας ιδανικού αερίου αυξάνεται. Η εσωτερική ενέργεια του αερίου

- α) αυξάνεται
- β) μειώνεται
- γ) δεν επηρεάζεται από την μεταβολή της θερμοκρασίας
- δ) χρειάζονται και άλλα στοιχεία για να απαντήσουμε.

Μονάδες 5

Θέμα 2:

1. Να αποδειχθεί η σχέση $C_p=C_v+R$

Μονάδες 5

2. Το ίδιο αέριο εκτελεί δύο ισοβαρείς εκτονώσεις μεταξύ των ίδιων ισόθερμων T_1, T_2 . Κατά την πρώτη εκτόνωση η πίεση είναι p_1 και το έργο W_1 ενώ κατά την δεύτερη εκτόνωση το έργο είναι W_2 και η πίεση $p_2=2p_1$. Για τα έργα W_1, W_2 ισχύει

- α) $W_1=2W_2$
- β) $W_1=W_2/2$
- γ) $W_1=W_2/4$
- δ) $W_1=W_2$

Μονάδες 3

Δικαιολογείστε την απάντησή σας

Μονάδες 6

3. Μια μηχανή Carnot έχει συντελεστή απόδοσης e . Αν W_1 είναι το έργο που παράγεται από το αέριο κατά την ισόθερμη εκτόνωση και W_2 το έργο που καταναλώνει το αέριο κατά την ισόθερμη συμπίεση, τότε:

α. $W_1 = W_2 (e+1)$

β. $W_2 = W_1 (1-e)$

γ. $|W_2| = eW_1$

δ. $W_2 = W_1 (e-1)$

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση.

Μονάδες 3

Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 8

Θέμα 3:

Μια ποσότητα $\eta=4/R$ mole ιδανικού αερίου υφίσταται την κυκλική μεταβολή ΑΒΓΑ με :

ΑΒ αδιαβατική εκτόνωση από $T_A=700K$ σε $T_B=500K$

ΒΓ ισοβαρής ψύξη με $T_\Gamma=300K$ και

ΓΑ ισόχωρη θέρμανση.

Για κάθε μεταβολή να υπολογίσετε:

Α) Τη μεταβολή στην εσωτερική ενέργεια του αερίου

Μονάδες 5

Β) Το έργο και

Μονάδες 10

Γ) Τη θερμότητα.

Μονάδες 10

Δίνεται $C_p/C_v=5/3$.

Θέμα 4:

Ορισμένη ποσότητα ιδανικού αερίου, το οποίο έχει όγκο $V_1=5m^3$ υπό πίεση $P_1=4 \cdot 10^5 N/m^2$, παθαίνει τις εξής αντιστρεπτές μεταβολές: 1. Εκτονώνεται ισόθερμα μέχρι διπλασιασμού του όγκου του. 2. Συμπιέζεται ισοβαρώς μέχρι να αποκτήσει τον αρχικό του όγκο. 3. Θερμαίνεται ισόχωρα μέχρι την αρχική του κατάσταση. Η μεταβολή της εσωτερικής ενέργειας του αερίου κατά την ισοβαρή συμπίεση είναι $\Delta U=1500J$. Ζητείται:

α) Να γίνει η γραφική παράσταση της κυκλικής μεταβολής σε διάγραμμα $p-V$

Μονάδες 5

β) Να βρεθεί για καθεμία από τις τρεις μεταβολές του κύκλου η ενέργεια που ανταλλάσσει με το περιβάλλον μέσω ροής θερμότητας.

Μονάδες 15

γ) Να βρεθεί ο συντελεστής απόδοσης του κύκλου.

Μονάδες 5

Δίνεται $\ln 2=0,7$

ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ**ΘΕΜΑ Α**

Στις ερωτήσεις Α1-Α4 να επιλέξετε τη σωστή απάντηση

Α1. Η θερμοκρασία ενός αερίου είναι $\theta_1 = 127 \text{ }^\circ\text{C}$. Θερμαίνουμε το αέριο υπό σταθερή

πίεση έως ότου ο όγκος του να διπλασιαστεί.

Η νέα θερμοκρασία του αερίου είναι

α. $\theta_2 = 254 \text{ }^\circ\text{C}$.

β. $\theta_2 = 327 \text{ }^\circ\text{C}$.

γ. $\theta_2 = 527 \text{ }^\circ\text{C}$.

δ. $\theta_2 = 800 \text{ }^\circ\text{C}$.

(5 μονάδες)

Α2. Ορισμένη ποσότητα ιδανικού αερίου ψύχεται υπό σταθερή πίεση.

Η πυκνότητα του αερίου:

α. μένει σταθερή

β. αυξάνεται

γ. μειώνεται

δ. δεν μπορούμε να συμπεράνουμε

(5 μονάδες)

Α3. Συγκεκριμένη ποσότητα ιδανικού αερίου βρίσκεται στην κατάσταση ισορροπίας $A(p_A, V_A, T_A)$. Τετραπλασιάζουμε την πίεση του αερίου υπό σταθερό όγκο. Για να επανέλθει το αέριο

στην αρχική του πίεση, θα πρέπει υπό σταθερή θερμοκρασία να:

α. διπλασιάσουμε τον όγκο

β. δεκαεξαπλασιάσουμε τον όγκο

γ. υποτετραπλασιάσουμε τον όγκο

δ. τετραπλασιάσουμε τον όγκο

(5 μονάδες)

Α4. Σε δοχείο σταθερού όγκου V περιέχεται συγκεκριμένη μάζα ιδανικού αερίου. Αν τετραπλασιαστεί η πίεση του αερίου και συγχρόνως διπλασιασθεί η απόλυτη θερμοκρασία του, τότε η μάζα του θα πρέπει να:

α. διπλασιαστεί

β. υποδιπλασιαστεί

γ. υποτετραπλασιαστεί

δ. παραμείνει σταθερή

(5 μονάδες)

A5. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις σωστές ή λανθασμένες:

α. Στα στερεά και τα υγρά σώματα η ειδική θερμότητα εξαρτάται μόνο από το υλικό τους. Στα αέρια η γραμμομοριακή ειδική θερμότητα εξαρτάται κάθε φορά και από τον τρόπο με τον οποίο θερμαίνεται το αέριο.

β. Η σχέση $\Delta U = n C_V \Delta T$ ισχύει μόνο για την ισόχωρη μεταβολή.

γ. Το πηλίκο του όγκου προς την απόλυτη θερμοκρασία ορισμένης μάζας ιδανικού αερίου είναι ανάλογο της πίεσης

δ. Θα αυξηθεί το ίδιο η θερμοκρασία δεδομένης ποσότητας ιδανικού αερίου, αν τριπλασιαστεί ο όγκος της, υπό σταθερή πίεση, ή τριπλασιαστεί η πίεσή της υπό σταθερό όγκο

ε. Η σχέση $\frac{P_1}{V_1} = \frac{P_2}{V_2}$ αντιπροσωπεύει το νόμο του Boyle

(5 × 1 μονάδες)

ΘΕΜΑ Β

B1. Η ρίζα της μέσης τιμής των τετραγώνων των ταχυτήτων των μορίων ιδανικού αερίου είναι 1000 m/s. Η παραπάνω ταχύτητα, αν το αέριο υποτετραπλασιάσει την πίεσή του, υπό σταθερό όγκο θα γίνει ίση με:

α. 500 m/s

β. 2000 m/s

γ. 250 m/s

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση (1 Μονάδα)

Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (5 Μονάδες)

B2. Το ίδιο αέριο εκτελεί δύο ισοβαρείς εκτονώσεις μεταξύ των ίδιων ισοθέρμων T_1, T_2 . Κατά την πρώτη εκτόνωση η πίεση είναι P_1 και το παραγόμενο έργο W_1 , ενώ κατά τη δεύτερη εκτόνωση το έργο είναι W_2 και η πίεση $P_2 = 2P_1$. Η σχέση των έργων W_1 και W_2 είναι:

α. $W_1 = W_2$

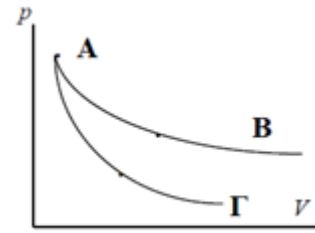
β. $W_1 = 2W_2$

γ. $W_1 = W_2/2$

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση (1 Μονάδα)

Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (5 Μονάδες)

B3. Το διπλανό διάγραμμα πίεσης - όγκου (p - V), αναφέρεται σε ορισμένη ποσότητα ιδανικού αερίου. Το σημείο Α απεικονίζει μια κατάσταση θερμοδυναμικής ισορροπίας του αερίου, ενώ τα Β , Γ καταστάσεις στις οποίες το αέριο μπορεί να βρεθεί μετά από ισόθερμη αντιστρεπτή εκτόνωση ΑΒ και μετά από αδιαβατική αντιστρεπτή εκτόνωση ΑΓ, αντίστοιχα.

Για τις εσωτερικές ενέργειες U_B και U_Γ ισχύει:

α. $U_B > U_\Gamma$ β. $U_B < U_\Gamma$ γ. $U_B = U_\Gamma$

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση (1 Μονάδα)

Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (5 Μονάδες)

B4.

Δοχείο περιέχει ποσότητα μίγματος He και Ne σε θερμική ισορροπία. Η μέση κινητική ενέργεια για ένα μόριο He είναι $6 \cdot 10^{-21} \text{ J}$. Αν η μάζα του μορίου του Ne είναι τετραπλάσια από τη μάζα του μορίου του He η μέση κινητική ενέργεια του μορίου του Ne είναι:

α. $24 \cdot 10^{-21} \text{ J}$

β. $6 \cdot 10^{-21} \text{ J}$

γ. $1,5 \cdot 10^{-21} \text{ J}$

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση (1 Μονάδα)

Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (6 Μονάδες)

ΘΕΜΑ Γ

Ιδανικό αέριο ποσότητας $n = 1/R \text{ mol}$ (όπου R η παγκόσμια σταθερά των ιδανικών αερίων σε $\text{J/mol}\cdot\text{K}$), βρίσκεται σε κατάσταση Α, θερμοκρασίας $T_A = 400 \text{ K}$, όγκου

V_A και πίεσης $P_A = 2 \text{ atm}$. Το αέριο υποβάλλεται στις παρακάτω διαδοχικές μεταβολές:

ί) Ισόχωρη θέρμανση, μέχρι η θερμοκρασία του να αποκτήσει τιμή $T_B = 1200 \text{ K}$ (κατάσταση Β).

ίι) Ισόθερμη εκτόνωση (κατάσταση Γ).

ίiii) Ισοβαρή μεταβολή μέχρι την αρχική του κατάσταση (κατάσταση Α).

Γ1. Να υπολογίσετε τις τιμές του όγκου και της πίεσης σε κάθε κατάσταση

Γ2. Να σχεδιάσετε τις παραπάνω διαδοχικές μεταβολές σε διαγράμματα P-V, P-T, V-T με βαθμολογημένους άξονες.

Γ3. Να υπολογίσετε το λόγο των μέσων κινητικών ενεργειών των μορίων του αερίου στις καταστάσεις A και B.

Γ4. Να υπολογίσετε το λόγο των ενεργών ταχυτήτων των μορίων του αερίου στις καταστάσεις Γ και A (6+6+6+7 μονάδες)

Δίνεται: $1 \text{ atm} = 10^5 \text{ N/m}^2$

ΘΕΜΑ Δ

Ιδανικό μονατομικό αέριο πραγματοποιεί την ακόλουθη κυκλική αντιστρεπτή μεταβολή. Από την κατάσταση θερμοδυναμικής ισορροπίας A, όπου $p_A = 32 \cdot 10^5 \text{ N/m}^2$, $V_A = 4 \cdot 10^{-3} \text{ m}^3$ και $T_A = 600 \text{ K}$ εκτονώνεται ισόθερμα στην κατάσταση B. Στη συνέχεια ψύχεται ισόχωρα μέχρι την κατάσταση Γ, στην οποία η πίεση είναι $p_\Gamma = 10^5 \text{ N/m}^2$ και τέλος συμπιέζεται αδιαβατικά μέχρι την αρχική κατάσταση.

Δ1. Να σχεδιάσετε σε διάγραμμα p-V ποιοτικά (χωρίς αριθμούς) την κυκλική μεταβολή.

Δ2. Να υπολογίσετε την πίεση, τον όγκο και την θερμοκρασία του αερίου στις καταστάσεις Γ και B.

Δ3. Να υπολογίσετε την μεταβολή της εσωτερικής ενέργειας του αερίου κατά την ισόχωρη ψύξη.

Δ4. Να υπολογίσετε τη θερμότητα κατά την κυκλική μεταβολή, και να αιτιολογήσετε αν αυτή την απορροφά το αέριο ή αν την αποδίδει στο περιβάλλον.

Δίνεται η γραμμομοριακή ειδική θερμότητα υπό σταθερό όγκο $C_V = (3/2)R$ και $\ell n = 0,7$

(6+6+6+7 μονάδες)

Διαγώνισμα Β' Λυκείου Κατεύθυνσης 14/02/2016

ΟΛΑ ΜΕ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΘΕΜΑ Α

Στις ερωτήσεις 1 έως 4 να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό της ερώτησης και δίπλα σε κάθε αριθμό το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

A1. Σε μια μηχανή Carnot:

α. ισχύει: $e_{carnot} = \frac{Q_h}{W_{ολικό}}$

β. ισχύει: $e_{carnot} = 1 - \frac{T_h}{T_c}$

γ. το αέριο εκτελεί κυκλική μεταβολή που αποτελείται από δύο ισόθερμες και δύο ισοβαρείς μεταβολές.

δ. ισχύει: $e_{carnot} = 1 - \frac{T_c}{T_h}$

Μονάδες 5

A2. Ιδανικό αέριο βρίσκεται σε θερμοκρασία T . Αν η θερμοκρασία του αερίου τετραπλασιαστεί, τότε η ενεργός ταχύτητα των μορίων του αερίου:

α. θα παραμείνει η ίδια

β. θα διπλασιαστεί

γ. θα τετραπλασιαστεί

δ. θα υποδιπλασιαστεί.

Μονάδες 5

A3. Σύμφωνα με τον δεύτερο θερμοδυναμικό νόμο σε μια θερμική μηχανή:

α. η θερμότητα μπορεί να μετατραπεί εξ' ολοκλήρου σε μηχανικό έργο.

β. η θερμότητα μπορεί να μεταφερθεί από ένα ψυχρό σώμα σε ένα θερμότερο χωρίς την δαπάνη ενέργειας.

γ. μπορούμε να έχουμε απόδοση 100%.

δ. τίποτε από τα παραπάνω.

Μονάδες 5

A4. Σε μια αδιαβατική εκτόνωση ορισμένης ποσότητας ιδανικού αερίου:

α. Η θερμοκρασία του αερίου αυξάνεται.

β. Το αέριο αποβάλλει θερμότητα στο περιβάλλον.

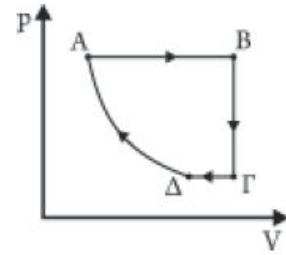
γ. Η μέση κινητική ενέργεια των μορίων του αερίου μειώνεται.

δ. Η πίεση του αερίου αυξάνεται.

Μονάδες 5

A5

Μια ποσότητα ιδανικού αερίου πραγματοποιεί τις μεταβολές του διαγράμματος, για το οποίο γνωρίζουμε ότι $T_A = T_\Delta$.

α. Να ονομαστούν πλήρως οι παραπάνω μεταβολές

Μονάδες 2

β. Να αντιγράψετε στο τετράδιό σας τον παρακάτω πίνακα και να τον συμπληρώσετε:

	A	B	Γ	Δ
Πίεση	$2P_1$			P_1
Όγκος	V_1			
Θερμοκρασία	T_1	$4T_1$		

Μονάδες 7

ΘΕΜΑ Β

B.1 Διαθέτουμε ορισμένη ποσότητα ιδανικού αερίου το οποίο βρίσκεται αρχικά σε απόλυτη θερμοκρασία T .

A) Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση.

Αν τετραπλασιαστεί ταυτόχρονα η πίεση και ο όγκος του αερίου (χωρίς να μεταβληθεί η ποσότητα του), τότε η απόλυτη θερμοκρασία του:

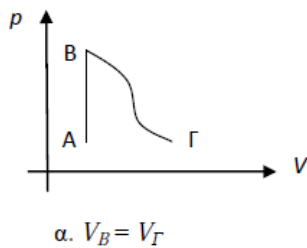
- θα παραμείνει σταθερή
- θα τετραπλασιαστεί
- θα δεκαεξαπλασιαστεί

Μονάδες 4

B) Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 8

B.2 Ορισμένη ποσότητα ιδανικού αερίου, υποβάλλεται στην μεταβολή $A \rightarrow B \rightarrow \Gamma$ που περιγράφεται στο παρακάτω διάγραμμα πίεσης (p) – όγκου (V). Η μεταβολή $A \rightarrow B$ είναι ισόχωρη θέρμανση με $T_B = 2T_A$, ενώ ισχύει επίσης ότι $p_\Gamma = p_A$, $V_A = V_B$ και $T_\Gamma = 3T_B/2$.

A) Να επιλέξετε τη σωστή πρόταση.

α. $V_B = V_\Gamma$

β. $V_\Gamma = 6V_A$

γ. $V_\Gamma = 3V_B$

Μονάδες 4

B) Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας .

Μονάδες 9

ΘΕΜΑ Γ

Ορισμένη ποσότητα ιδανικού αερίου υφίσταται αντιστρεπτή κυκλική μεταβολή, η οποία αποτελείται από τις παρακάτω αντιστρεπτές μεταβολές: Αρχικά ισόχωρη μεταβολή κατά την οποία προσφέρεται στο αέριο θερμότητα 200 J, στη συνέχεια ισόθερμη μεταβολή κατά την οποία το αέριο παράγει έργο 150 J και τελικά επιστρέφει στην αρχική κατάσταση μέσω μιας ισοβαρούς μεταβολής αποδίδοντας στο περιβάλλον θερμότητα 250 J.

1) Να κατασκευάσετε ποιοτικά διαγράμματα (δηλαδή χωρίς αριθμούς) $p-V$ και $V-T$

Μονάδες 7

2) Υπολογίστε το συνολικό μηχανικό έργο που αποδίδει το αέριο σε αυτή την κυκλική μεταβολή.

Μονάδες 6

3) Υπολογίστε το συνολικό ποσό θερμότητας που αποβάλλει το αέριο στο περιβάλλον σε αυτή την κυκλική μεταβολή.

Μονάδες 6

4) Υπολογίστε το συντελεστή απόδοσης μιας θερμικής μηχανής η οποία θα λειτουργούσε με βάση τον παραπάνω αντιστρεπτό κύκλο.

Μονάδες 6

ΘΕΜΑ Δ

Ποσότητα $n=1/R$ mol ιδανικού αερίου (όπου R η παγκόσμια σταθερά των αερίων σε μονάδες SI), βρίσκεται σε κατάσταση θερμοδυναμικής ισορροπίας A, όπου καταλαμβάνει όγκο $V_A = 2 \text{ L}$ και ασκεί πίεση $p_A = 4 \cdot 10^5 \text{ N/m}^2$. Το αέριο, εκτελεί κυκλική μεταβολή που αποτελείται από τις παρακάτω διαδοχικές αντιστρεπτές μεταβολές:

- α) Αδιαβατική εκτόνωση από την κατάσταση A μέχρι την κατάσταση B στην οποία ο όγκος είναι $V_B=8V_A$.
- β) Ισόθερμη συμπίεση από την κατάσταση B μέχρι την κατάσταση Γ.
- γ) Ισόχωρη θέρμανση από την κατάσταση Γ μέχρι την κατάσταση A.

A. 1. Να παραστήσετε γραφικά (ποιοτικά) την παραπάνω κυκλική μεταβολή σε άξονες p - V (πίεσης – όγκου).

Μονάδες 2

2. Να βρείτε τις τιμές πίεσης (p), όγκου (V) και απόλυτης θερμοκρασίας (T) των καταστάσεων A, B, και Γ.

Μονάδες 8

3. Να υπολογίσετε την εσωτερική ενέργεια του αερίου στην κατάσταση Γ.

Μονάδες 4

B. Μια ιδανική θερμική μηχανή λειτουργεί με μέσο το παραπάνω αέριο, που εκτελεί το θερμοδυναμικό κύκλο ABΓA. Να υπολογίσετε το συντελεστή απόδοσης e της θερμικής μηχανής.

Μονάδες 7

Γ. Μια θερμική μηχανή Carnot έχει συντελεστή απόδοσης $e_c = \frac{5}{4}e$ και λειτουργεί μεταξύ των απόλυτων θερμοκρασιών T_C και T_h , όπου T_C και T_h οι θερμοκρασίες της ψυχρής και της θερμής δεξαμενής της αντίστοιχα. Αν η T_C είναι ίση με την ελάχιστη θερμοκρασία του κύκλου ABΓA, να υπολογίσετε την τιμή της T_h της μηχανής Carnot.

Μονάδες 4

Δίνεται ότι για το παραπάνω αέριο, η ειδική γραμμομοριακή θερμότητα υπό σταθερό όγκο είναι $C_V = \frac{3}{2}R$ και $\ln 2 = 0,7$.